

Euroopa otsib võimalusi põuakahjude leevendamiseks

Põllumajandustootjad mitmetes Euroopa piirkondades on tänavu pikalt kestnud põua tõttu raskustes. Euroopa Komisjon esitles 30. augustil täiendavat meetmepaketti, mille eesmärk on suurendada kariloomade kuivsööda varusid, mis praegu on põua tõttu kannatanud põllumajandustootjate jaoks üks suuremaid murekohti. Nüüdne pakett on täienduseks juba augusti algul teatatud meetmetele.

Erisus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1307/2013 ning komisjoni delegeritud määruse

(EL) 639/2014 rohestamise toetuse teatavatele sätetele oli arutelul otsetoetuste ja maaelu arengu ühiskomitees 30. augustil. Erisusega võimaldatakse Belgial, Taanil, Saksamaal, Iirimaa, Prantsusmaal, Lätil, Leedul, Hollandil ja Rootsil ökoalana määratletud püüdekultuuridega kaetud alasid ja roheline taimkattega kaetud alasid rajada erandina 2018. aastal külvates ka monokultuure. Lisaks loetakse erisuse kohaselt 2018. aastal püüdekultuuride või roheline taimkattega alade hulka ka saagi saamise või karjatamise eesmärgil tavaliselt sügisel külvatavate talikultuuride all olevad alad.

Võimalus on ka suurendada otse-

toetuste ettemakseid ning teatavatel konkreetsetel tingimustel võib kehtivate riigiabi eeskirjade alusel hüvitada põuakahjusid kuni 80% (või looduslikust eripärast tingitud piirangutega aladel kuni 90%) ulatuses. Kuivsööda ostmiseks võidakse anda abi, kui tegemist on varalise kahju või saamata jääva tuluga. Kahjude hüvitamisest ei pea ilmingimata komisjoni teavitama (nn vähese tähtsusega abi), kui põllumajandustootja saab kolme aasta jooksul kuni 15 000 eurot. Leevendusmeetmeid võib võtta ka maaelu arengu poliitika raames, sealhulgas võib näiteks rahastada karjamaade uuesti külvamist või hüvitada saamata jäänud tulu.

Euroopa Komisjoni pakutud meetmed Eestile ei sobi

Maaeluministeerium kommenteeris komisjoni pakutud meetmeid järgmiselt: Eestit rohestamise reeglite erisus ei puuduta, kuna 2015. aastal rohestamise toetust välja töötades on sektoriga koos otsustatud rohestamise toetuse ökoalana mitte määratleda püüdekultuure ega ka roheline taimkattega alasid.

Ettemaksete määra suurendamine (võimalus maksta otsetoetusi tavapärase 50% asemel ette 70% ja maaelu arengu toetusi tavapärase 75% asemel 85%) samuti Eestit ei puuduta, kuna sellel aastal ei ole kavas ettemakseid rakendada. Selle asemel on PRIA kavandanud toetused tavapärasest varem välja maksta.

Maaeluminister Tarmo Tamm on saatnud volinik Phil Hoganile kirja, milles esitatakse andmed põuakahjude kohta Eestis ning palutakse leida võimalus erakorralise abi andmiseks. 13. septembril kohtuvad põllumajandusvoliniku kabineti liikmetega ka Balti riikide organisatsioonide esindajad, et aru-

tada Balti riikidele sobivate põuakahjude leevendusmeetmete kehtestamist.

Rootsi valitsus toetab põllumehi 1,2 miljardi krooni

Augusti alguses tutvustas Rootsi valitsus rahvuslikku abipaketti põuakahjudega toimetulekuks. 1,2 miljardit rootsi krooni on määratud peamiselt söödapuuduse ja põua tõttu tekkinud sissetuleku kaotuse korvamiseks. Rootsi valitsus on ette näinud ka mõningaid erandeid seadusesätetele, mis leevendavad põllumeeste keerulist olukorda.

400 miljonit rootsi krooni põllumeeste rahavoo parandamiseks

Aitamaks piimatootjaid ning veise- ja lambakasvatajaid loomasööda vähesusest tingitud hinnatõusuga toime tulla, eraldab Rootsi valitsus tootjatele 2018. aastal 400 miljonit rootsi krooni. Toetus maksatakse välja esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem, kui 2018. aasta detsembris.

60 miljonit SEK tapamajade inspeksioonitasude vähendamiseks 2018. aastal

Rootsi valitsus maksab 60 miljonit rootsi krooni, et vähendada tasusid, mida tapamajad maksavad kohustuslike kontrollitoimingute läbi viimise eest. Hoides tapamajade kuld madalal, aitab valitsus kaasa ka tootjate kulude vähendamisele, mis võib parandada nende rahavoo olukorda majanduslikult raskel ajal.

760 miljonit rootsi krooni edasistele meetmetele 2019. aastal

2019. aastal kavatses Rootsi valitsus eraldada veelgi rahalisi vahendeid, et leevendada põua tõttu kannatavat põllumajandus- ja toiduainetööstussektorit. Meetmed arendatakse välja koostöös sektoriga nii, et raha suunatakse olemasoleva seadusandluse raames just sinna, kus seda kriisi tõttu kõige enam vajatakse.

Seaduste lõvendamine ja varasem toetuste välja maksmine

Rootsi valitsus ning asutused on üle

vaadanud võimalused seadusenõuete lõvendamiseks ning erandite tegemiseks, et kergendada põllumeeste olukorda. Näiteks on taotletud Euroopa Liidult luba suuremate ettemaksete tegemiseks maaelu arengukava raames, tehtud on erand mahetootjatele tavasööda kasutamise võimaldamiseks, mitmel puhul on põllumeestel lubatud sööta varuda looduskaitsealadelt ja rahvusparkidest.

Lähemalt loe [siit](#).

Rootsi jaeketid boikottisid välismaist liha oma põllumeeste toetuseks

Erakordselt pikalt kestnud kuumalaine tõi Rootsis kaasa tõsise söödapuuduse, mistõttu tuli paljudel loomakasvatajatel oma karja vähendada. See tõi kaasa pikad järjekorrad tapamajades; mõnel juhul kestab ooteaeg kuni järgmise aastani. Rootsit laastasid ka suured metsatulekahjud; tuleohtu tõttu oli kõigjal Rootsis terve suve jooksul keelatud grillimine, mistõttu jäi liha- ja lihatoodete müük planeeritud oluliselt kesisemaks ning see suurendas

probleemi veelgi.

Näitamaks üles solidaarsust Rootsi põllumeestega otsustasid mitmed kohalikud jaeketid juulis boikotida importliha, et aidata kasvatada nõudlust kodumaise lihatoodangu järele. Liikumine sai alguse Gotlandil asuvast Coopi kauplusest ning levis ka teistesse kaubanduskettidesse.

Soome K-Grupp kahekordistab põllumajandustootjatele makstavat hinda

Soome ajalehe „Maaseudun tulevaisuus“ andmetel lubas K-Grupp kahekordistada kampaania „Tänu tootjale“ raames põllumajandustootjatele makstavat hinda. Samuti on kavas laiendada märkimisväärselt kampaaniatoodete sortimenti.

„Jätkame koostööd põllumajandustootjate ja loomakasvatajatega, et tõsta Soome toidu väärtust ja parandada põllumajandustootjate toimetulekut,“ teatas K-Grupi reklaam 31. augusti ajalehe esiküljel. K-Grupi sõnul nõuab erakordne olukord kogu ühiskonnalt erakorralist tegevust.

K-Grupi toidukaupade müügi ase-

president Ari Akseli sõnul tõstetakse tootjatele makstavaid hindu 10-20 protsendi võrra alates 1. septembrist 2018.

„Me oleme juba pikemat aega töötanud kodumaise esmatoodangu edendamise nimel. Kuna selleaastane eriti kuiv suvi on seadnud suuri väljakutseid tootjatele, soovisime pakkuda välja meetme, mida saab kiiresti kasutada ning mis tagab, et lisaks tavalisele hinnale saab tootja täiendavat tulu,“ ütles Akseli.

„Tänu tootjale“ sarjas leidub enim piimatooteid, kuid ka sea- ja veiselihatooteid. Kavas on valikut oluliselt laiendada ning siin on vaja toiduainetööstuste abi. Piim ja liha on Soomes ühtlasi ka suurimad müügiartiklid; ainuüksi piima müüakse igal aastal miljoneid liitreid.

Ari Akseli sõnul jätkab K-Grupp kampaaniatoodete sortimendi suurendamist. „Praeguses etapis oleme avatud uutele ideedele, kuid igal juhul suurendatakse otsustavalt nende toodete arvu, mille abil põllumajandustootjad saavad paremat tootjahinda.“ Eurodesse ümber panduna tähendab see, et kui näi-

teks tegu on suure sealihatootjaga, räägime tuhandetest eurodest aastas. Hea piimafarmi puhul kuni kümnetest tuhandetest eurodest, ütles Akseli. “Meie tegevus on tagasihoidlik. Teame, et põllumajanduse probleemide lahendamine vajab palju rohkem, kuid tahame olla kaasatud.”

Lähemalt saad lugeda [siit](#).

Iirimaa supermarket toetab köögiviljakasvatajaid

Iirimaa supermarketite kett SuperValu otsustas juuli lõpul toetada 1800 Iiri köögiviljakasvatajat, kes on kuumalaine ja põua tõttu raskustes. Samuti eelistatakse köögivilja kokkuostmisel kodumaiseid tootjaid. Jaeketi direktori Martin Kelleheri sõnul on nad vä-

ga teadlikud kuumalaine tohutust mõjust Iirimaa põllumajandussektorile ning ohule kodumaiste köögiviljadega varustamise katkemiseks. SuperValu teenindab igapäevaselt üle 2,7 miljoni kliendi ning neil on Iirimaa 27 kauplust. Mõtte köögiviljakasvatajaid raskel ajal toetada tekkis koostöös Iirimaa Põllumeeste Liiduga (IFA) ning seda on tunnustanud ka mitu Iirimaa ministrit. Iirimaa riiklik toidupromotsiooni agentuur Bord Bia aga käivitab ärialase mentorluse programmi, mis on mõeldud raskustes olevale köögiviljasektorile. Loe lähemalt [siit](#).

Arla Foods maksab 2018. aasta kasumi põllumeeste toetuseks

Rahvusvaheline piimaühistu Arla Foods kavatses kogu oma 2018. aastal teenitud kasumi maksta välja põua tõttu kahjusid kandnud põllumajandustootjatele. Ühistu, mille liikmeteks on rohkem kui 11 200 põllumeest Taanist, Rootsist, Saksamaalt, Belgiast, Luksemburgist, Hollandist ja Ühendkuningriigist, oodatavaks kasumiks on 347,5 miljonit eurot.

Ühistu esimehe Jan Toft Nørgaardi sõnul hoolivad nad väga põllumeeste heaolust ning mõistavad, et käesoleva aasta suvi on olnud erakordne. Kui tavaliselt makstakse välja vaid osa aasta jooksul teenitud kasumist, siis seekord tehakse erand põuakahjudega võitleva sektori taas jalule aitamiseks. Loe lähemalt [siit](#).

Kaubandussõda 2.0 – kas eskaleerumine või lõpu algus?

USA on olnud maailma kaubandussuhete epitsentris alates hetkest, kui president Trump kehtestas lisa imporditollid terasele ja alumiiniumile, mis kutsus esile vastumeetmete kehtestamise mitmete kaubanduspartnerite poolt, sh Hiina, Mehhiko ja Euroopa Liit. Asjad muutusid kiiresti halvast veelgi halvemaks ning tänu Hiina ja Mehhiko vastu-tollidele levis kaubandussõda ka piimandussektorisse.

Läbirääkimistel mõju ka põllumajandussektorile

EL-USA kaubandussuhted lõõgasid pisut pärast Euroopa Komisjoni presidendi Junckeri juulikuus toimunud Washingtoni visiiti. Vaherahu tundub siiski habras olevat. Äsja kinnitas Prantsusmaa president Macron oma vaateid, et EL ei tohiks kaubanduslepinguid sõlmida ühegi riigiga, kes ei respekti Pariisi kliimakokkulepet. Samal ajal, kui terase ja alumiiniumi tollimaksud ja ka vastumeetmed jäävad kehtima, alustavad EL ja USA läbirääkimisi kõikide tööstustoodete, sh autodele kehtivate tollimaksude eemaldamiseks. EL kaubandusvolinik Cecilia Malmström ja USA kaubandusesindaja Robert Lighthizer kohtuvad septembris ning juhatavad töögruppide, mis valmistab ette läbirääkimiste alustamise novembris. USA ilmselt soovib laiendada läbirääkimisi ka põllumajandustoodetele, mis on vastuvõetamatu Brüsselile. Kuid põllumajandus paistab juba olevat läbirääkimisprotsessi kaasatud, kui vaadata pärast juulikuist kohtumist alanud USA sojaubade impordi tohutut kasvu EL-i ning Euroopa Komisjoni ettepanekut alustada lahenduse leidmist pikalt üleval olnud hormoonivaba liha impordikvoodi üle. Viimane teema ei ole küll ametlikult seotud EL-USA kaubandusläbirääkimistega (kvoot kehtestati WTO reeglite tõttu), kuid teema käsitlemise ajastus tekitab küsimusi.

Piimandusküsimustes loodetakse edasiliikumist Kanadaga

Septembri algul teatas USA administratsioon läbimurdest Mehhikoga NAFTA läbirääkimistel, mis käsitles vaidluse all olnud küsimust autoosade päritolureeglite kohta. Muret tekitab on fakt, et Kanada ei ole veel kaasatud. Arutelu selle üle, kas ja mis tingimustel Kanada võiks läbirääkimistega liituda, jätkusid septembri esimesel nädalal. Nagu alati, on üheks mureküsimuseks ka piimandus, kuna USA püüab Kanadat survestada lõpetama USA ekspordi kahjustavat tegevust. Vähihaks, mida USA soovib, on muuta Kanada poolt kvaliteediklassi 7 kuuluva piima ekspordi subsidierimist, jättes samal ajal alles ultrafiltreeritud piima impordi. Seda piima kasutatakse juustu valmistamisel. Kui Kanada lepinguga ei liitu, võib see takistada heakskiitu USA Kongressi poolt, kuna president Trumpil oli mandaat NAFTA lepingu muutmiseks, mitte aga uue kaubanduslepingu sõlmimiseks Mehhikoga.

Piimandussektori jaoks kiireloomulisem küsimus on, kas läbimurre NAFTA läbirääkimistel tähendab, et Mehhiko vastumeetmena USA juustudele kehtestatud tollitariifid kaotatakse ning millal see võiks juhtuda. Tariifide andmed USA juustuekspordi kohta juulis ei näita Mehhiko (20% ja 25%) ekspordimahtudele mitte mingit mõju, kuid mõju on märkimisväärne USA ettevõtete jaoks. Mõnel juhul on tollitariifid partnerite vahel jaotatud, kuid paljudel juhtudel maksavad tariifid USA ettevõtteid, mis ei ole jätkusuutlik poliitika.

WTO vajab muudatusi

Samal ajal on president Trump ähvardanud USA lahkumisega WTO-st, juhul, kui viimane ei hakka „korralikult käituma“. USA nõudmised on seotud peamiselt apellatsioonikohtuga, mille liikmete määramist USA praegu takistab. EL on ette valmistamas oma poolseid reformiettepanekuid, osaliselt vastusena USA kriitikale. 12 sarnaste vaadetega ministri kohtumine toimub oktoobris Kanadas eesmärgiga koguda kriitiline mass toetajaid, et viia läbi 25 aastat tagasi loodud süsteemi reform. USA lahkumine WTO-st tooks kaasa hiiglaslikud ettearvamatud tagajärjed, kuna kauban-

dussuhted USA-ga ei põhineks seejärel enam mitte mingitel reeglitel, jättes täieliku vabaduse tollimaksude jm meetmete kehtestamiseks.

USA-Hiina konflikt ohustab maailma majandust

USA konfliktil Hiinaga ei paista lõpu tulevat, kuna tollimaksude nimekiri mõlema riigi poolt järjest pikeneb ning lahkarvamused küsimustes nagu intellektuaalse omandi õigus, riigi sekkumine majandusse jms ei kao kuhugi. Konfliktil on potentsiaali terve maailma majandus rööbastelt maha ajada. Ainuüksi 25%-line tariifide tõus piima- ja lõssipulbrile, juustule ning veevabale piimarasvale kahjustab USA ekspordi, eriti aga lõssipulbri väljavedu, sest pool USA lõssipulbri ekspordi läheb Hiinasse. Juulis, üks kuu pärast tollitariifide kehtima hakkamist, oli USA lõssipulbri ekspord Hiinasse vähenenud 27% ja juustu ekspord 56% võrra.

Brexit: ilma lahkumislepinguta kehtivad WTO reeglid

Vaatamata sellele, mis toimub lombi taga, ei saa tähelepanuta jätta ühtki võimalikku kaubanduse katkestust koduses Euroopas. Järgmised kaks kuud on olulise tähtsusega Brexiti osas; praeguse seisuga on Ühendkuningriigi ja EL positsioonid selles täiesti kaks ise asja. Momendil ei ole olemas isegi tulevase partnerluslepingu teksti mustandit ning olulised punktid ÜK lahkumise kohta (Põhja-Iirimaa küsimus) on alles läbi rääkimisel. Ilma lahkumislepinguta ei tule ka üleminekupeerioidi, mis tähendab, et WTO reeglid hakkavad kehtima 29. märtsil 2019, vaatamata sellele, kas läbirääkimiste aega pikendatakse. Nii EL kui ka Ühendkuningriigi huvides on hoida võimalikult häid kaubandussuhteid.

USA valitsus toetab kaubandussõjas kannatanuid

Augusti lõpul avaldas USA põllumajandusministerium (USDA) üksikasjad põllumeestele määratud abiprogrammi kohta, mis kehtestati president Donald J. Trumpi nõudmisel, et kaitsa USA tootjaid välisriikide poolt kaubandusele (USA juhtkonna hinnangul) ebaõiglaselt kehtestatud vastumeetmete põhjustatava majanduskahju eest.

Tegu on lühiajalise strateegiaga seniks, kuni valitsus töötab vabade, ausate ja vastastikku kasulike kaubanduslepingute sõlmimise ning uute turgude avamise ja Ameerika farmerite konkurentsivõime suurendamise nimel. Abiprogramm koosneb kolmest osast:

- Turusoodustusprogrammi abil makstakse kokku 4 696 300 dollarit maisi, puuvilla, piima, seakasvatuse, sorgo, sojaoa ja nisutootjatele turukatkestuste kompenseerimiseks;

- Toiduabiprogrammid: 1,2 miljardit dollarit kulutatakse välisriikide kehtestatud meetmete tõttu ebaõiglaselt hinnastatud põllumajandustoodete kokkuostuks, mis seejärel jagatakse laiali erinevate toiduabiprogrammide kaudu;
- 200 miljonit dollarit on määratud uute turgude leidmiseks, nendega kohanemiseks ja kaubandustakistuste ületamiseks.

[Loe lähemalt USA põllumajandusministeriumi kodulehelt.](#)

Hiinas levib sigade aafrika katk

Hiina teatas maailma loomateravishoiuorganisatsioonile (World Organization for Animal Health - OIE) esimesest sigade aafrika katku juhtumist oma territooriumil.

Juhtum registreeriti 3. augustil Põhja-Korea piiri ääres asuva Liaoningi provintsi pealinna Shenyangi lähedal asuvas farmis. Farmis oli kokku 383 siga, kellest 47 hukati haiguse tõttu ning ülejäänud 336 selle leviku tõkestamiseks. Kohalik omava-

litsus koostas kontrolliplaani ning kehtestas meetmed loomade liikumise piiramiseks, jälgimiseks ja karantiiniks ning muid ettevaatusabinõusid. Meedias on tsiteeritud kohalikku loomateravishoiuametit, kelle sõnul on 913 siga hukatud ning haiguspuhang kontrolli alla saadud; ei ole siiski selge, kas nende 913 hulka on arvatud ka OIE-le raporteeritud 336 sea hukkamine.

Copa-Cogeca hinnangul võib SAK puhang Aasia riikides (v.a. Jaapan) viia olukorra kontrolli alt väl-

ja ning tõenäoliselt levib taud paljudesse maadesse. Hiinasse saab haigus Venemaalt elusloomade transpordi kaudu. Küsimus on, millal jõuab SAK Lääne-Euroopasse; kas jõuab, ei ole enam asjakohane küsimus. Hiinas on palju nn tagaia-farme; kehtestatakse järjest karmimaid sanitaarmeetmeid, makstakse seakasvatajatele toetust meetmete rakendamiseks ning ostetakse ka sigu kokku. SAK levik Hiinas võib muuta täielikult ekspordi dünaamikat maailmas.

Juulikuus põllumajandustoodete hinnad maailmas langesid

Juulikuus langesid maailmas esmakordselt tänavuse aasta jooksul kõikide peamiste põllumajandustoodete hinnad.

Maailma Toiduorganisatsiooni FAO toiduainete hinnaindeks oli 2. augusti seisuga vähenenud 3,7% võrra eelmise aasta sama ajaga võrreldes. Suurim langus toimus piimatoodete hindades – 6,6%, kusjuures enim langes või ja juustu hind ning mõningal määral täispiima- ja lõssipulbri hind. FAO hinnangul põhjustasid languse rohke pakkumine eksporditurgudel, sh head toodangu kasvu väljavaated Uus-Meremaal.

FAO teraviljahinnaindeks oli juulis 3,6% madalam võrreldes juuni hinnatasemega ning 1,3% madalam kui 2017. a. juulis. Languse põhjustas nisu, maisi ja riisi ekspordihindade langus, kuigi juuli lõpuks hakkas nisu hind tõusma Euroopa ja Venemaa käesoleva aasta teraviljatoodangu kehvale väljavaadete tõttu. Maisi hind kannatas madala nõudluse ja kõrge saagiprognooosi tõttu USA-s. Riisi hinda mõjutas kasin nõudlus ja valuuta nõrkus. Taimetõli hind langes 2,9% võrra, jõudes madalaimale tasemele alates 2016. aasta jaanuarist. FAO arvates põhjustas hinnalanguse välistegurite mõju, muuhulgas USA ja Hiina kaubandustüli. Rapsiseemne hind oli tõusutrendis tänu biodiisli nõudluse kasvule ning Euroopa kehvale saagiprognooosile.

Liha hind langes 1,9% võrreldes juunikuuga. Hiljem hakkas hind tõusma tänu Brasiilia veiseliha ekspordihindade tõusule, mille kutsus esile varasuväl toimunud Ladina-Ameerika veokijuhtide streik.

Maailma teraviljatoodang tuleb viimase kolme aasta viletsaim

Rahvusvahelise Teraviljanõukogu (International Grains Council - IGC) hinnangul tuleb 2018./2019. aasta teraviljatoodang viimase kolme aasta madalaim, mida võib järeldada EL ja SRÜ riikide kehvast toodanguprognooosist. Juuli lõpus avaldatud teraviljatu-

ru ülevaates märgitakse 2018./2019. aasta teraviljatoodanguks maailmas 2,059 miljardit tonni, mis on oluliselt vähem, kui kuu aega varem tehtud prognoos. Käimasolev koristusperiood on valmistanud pettumuse ning püsib võimalus lõpliku saagi edasiseks vähenemiseks. ICG ennustab ka teravilja tarbimise vähenemist 2,131 miljardilt tonnilt 2,128 miljardile tonnile, seda tänu tõenäoliselt vähenevale nisu loomasöödaks tarbimisele. Vähenenud tootmise tõttu võib teravilja laoseis maailmas väheneda 69 miljoni tonni võrra, jõudes madalaimale tasemele alates 2014./2015. aastast. Nisu toodang tuleb käesoleval aastal 37 miljoni tonni võrra väiksem kui möödunud aastal, langust oodatakse ka odra, kaera ja maisi toodangus. Maisi toodang võib siiski 8 miljoni tonni võrra suureneda, kuid see sõltub Lõuna-Ameerika toodangu taastumisest, mida on hetkel vara hinnata. Teravilja hinda mõjutasid kaudsest muuhulgas maailmas toimuvad kaubandusarutelud, mistõttu on hind aeg-ajalt üpris madal.

Sojaoa import USA-st kasvas juulis 283%

EL importis USA-st 2018./2019. hooaja esimese viie nädala jooksul 282,9% rohkem sojauba, kui möödunud aastal samal perioodil, märgitakse Euroopa Komisjoni 1. augustil avaldatud raportis. 2018. aasta juulikuus jooksul imporditi USA-st 359 305 tonni sojauba, mis moodustab 36,5% kogu EL sojaoa turuosast ning on 8,7% rohkem kui 2017. aasta juulikuus. EL Komisjoni president Jean-Claude Juncker pani Washingtoni kohtumisel Junckeri ja Trumpi vahelise kokkuleppe tulemusena aluse raportite koostamisele EL-USA sojaoa kaubanduse kohta korra kahe kuu jooksul. „EL võib nüüd USA-st rohkem sojauba importida. See on win-win olukord Euroopa ja Ameerika kodanike jaoks,“ ütles Juncker. EL põllumajandusvolinik Phil Hogan sõnas, et väljendasime soovi rohkem sojauba importida ning see on nüüd toimumas. EL ja USA põllumeestel on koostööst palju võita. Kord kahe

kuu jooksul koostatava raporti vaatab üle kahe presidendi poolt ellu kutsutud kõrgetasemeline töögrupp. EL poolt juhib selle tööd kaubandusvolinik Cecilia Malmström, kes omakorda annab aru EL nõukogule ning Europarlamendi liikmetele.

Piimatoodang mõõdukal tasemel

Piimatoodang on kogu maailmas mõõdukal tasemel, aprillis seisuga oli kasv 1,9%, peamiselt aeglustumise tõttu Euroopas ja Ameerikas. Uus-Meremaa toodang on kasvamas tänu paremale ilmale ja kõrgetele hindadele. Tootmine kasvab ka Austraalias, Argentiinas, Brasiilias ja Kanadas, kuigi vähemal määral. Lõssipulbri eksport EL-s ja maailmas on positiivne, mis kinnitab korralikku nõudlust. EL või eksport on jäänud samale tasemele, kuid hinnad on madalad tänu suurema konkurentsivõimega toodetele Okeaanias, Ukrainast ja Valgevenest.

EL piimaturu vaatlussüsteemi (EU milk market observatory) andmetel langes EL keskmine tootjahind aprillis 32,6 eurosendile/kg, mis tähendab 8%-list hinnalangust 2018. aasta jooksul. DG AGRI ametnike sõnul on hinnalangus teravam kui pelk hooajaline kõikumine, kusjuures aprillikuus hinnatase oli 1% võrra madalam kui 5 aasta keskmine. Piimatoodete hinnad on jäänud tugevale tasemele, kusjuures või hind on kiiresti tõusnud, lähenedes 6 000€/t. Lõssipulbri hind on samuti viimase paari kuu jooksul kasvanud, kuni 17%, jõudes 1 540€/t. EL piimatarned kasvasid 2018. aasta jaanuarist aprillini 2,1% võrra (+1 milj. t). Lõssipulbri ja või tootmine oli aprillis allpool 2017. aasta taset, kuid kasvasid 2018. aastal kokku vastavalt 6% ja 1,2% võrra.

17. juulil toimunud Fronterra online oksjoni sulgemisel oli dehüdreeritud piimarasva hind langenud 5,2 %, Cheddar juustu hind 3,3%, lõssipulbri hind kasvanud 0,8%, täispiimapulbri hind +1,5%, kaseiin -9,5%, või hind langes samuti märkimisväärselt 8,1%.

Tallinnas toimunud häkatonil otsiti lahendusi põllumajanduse nutikamaks muutmiseks

8.–10. juunil 2018 toimus Tallinnas Spring Hubis idee-häkaton „Tech for Agriculture“, kus tiimitööna arendati 48 tunni jooksul välja uenduslikke lahendusi ja prototüüpe, et põllumajandussektorit nutikamaks muuta.

„Tech for Agriculture“ häkatoni eesmärk oli koguda innovaatilisi ideid, mis aitaksid põllumajandusvaldkonda arendada. Osalejad said tänu Põllumajandusuuringute Keskusele, Põllumajanduse Registrate ja Informatiooni Ametile (PRIA), Maa-ametile, Hollandi Põllumajanduse, Looduse ja Toidukvaliteedi Ministeeriumile ning Wageningeni Ülikoolile kasutada andmebaase, mille abil elulistele probleemidele lahendusi leida.

Kolme parima tiimi esindajad said võimaluse oma töid esitleda 13. juunil toimunud Hollandi-Eesti seminaril „Innovation in Agriculture“, kus osalesid ka Hollandi kuningas Willem-Alexander ja kuninganna Máxima ning mõlema riigi põllumajanduse eest vastutavad ministrid. Lisaks saab üks tiimidest jätkata oma prototüübi

arendamisega Prototroni programmis ning parim tiim saab otsepääsu Climate Launchpad programmi.

Häkatonil oli 95 osalejat, nii põllumehi, insenere, andmeteadlasi, veebiarendajaid, kasutajaliideste disainereid, ärvisionääre ja turundusspetsialiste. Osalejad olid pärit Eestist, Hollandist, USA-st ja paljudest teistest maadest ning kohale saabudes ootas neid ülesanne 48 tunniga muuta põllumajandust.

Häkatonil esimesel päeval valiti välja 9 tehnoloogiliste lahenduste ideed ning moodustati tiimid nende arendamiseks. Töö käigus konsulteeriti pidevalt mentoritega ning näidati vahetulemusi žüriile. Tehti läbi ka koolitus ideede „maha müümiseks“, mis aitas tiimidel tööd paremini ette valmistada ning luua midagi tõeliselt kasulikku ja praktikas kasutatavat.

Näiteks vaid mõned häkatonil arendatud lahendustest:

- Bird's AI: maakasutuse reaalaajas monitoorimine satelliidiandmete ja tehisintellekti abil
- Dude! where is my tractor?: põllumajandustehnika jagamine põllumeeste vahel

- BuzzUp - mesilaste stressi jm anomaaliatega tuvastamine nende sumina jälgimise abil, et vältida kahjustusi või koloonia hukkumist.

Häkatonil võitis Bird's AI, mille jaoks loodi maakasutuse monitoorimise vahend, kasutades satelliidiandmeid ja tehisintellekti. Tallinna territoorium kaardistati Eesti andmebaase kasutades ning analüüsiti taimerikaid piirkondi. Arendajate hinnangul on tootel suur potentsiaal, näiteks saab kindlaks teha maha võetud metsade hulka, kõrbestumise taset või kontrollida, kas põllumees tööpoolest oma põllul kasvatab neid kultuure, mida ta väidab kasvavat. Selle abil saab vältida füüsilisi kontrollkäike põldudele.

Võitjaid autasustasid Hollandi kuningas Willem-Alexander ning Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid.

Ürituse korraldasid Garage48 ning Maaeluministeerium, Hollandi Suursaatkond Eestis, Hollandi Põllumajanduse, Looduse ja Toidukvaliteedi Ministeerium ning Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda.

Loe ka lisa [siit](#).

Crop Modification Techniques

Cross Breeding

Combining two sexually compatible species to create a variety with the desired traits of the parents

The Honeycrisp Apple gets its famous texture and flavor by blending the traits of its parents.

Mutagenesis

Use of mutagens such as radioactivity to induce random mutations, creating the desired trait

Radiation was used to produce a deeper color in the red grapefruit.

Polyploidy

Multiplication of the number of chromosomes in a crop to impact its fertility

Seedless watermelons are created by crossing a plant with 2 sets of chromosomes with another that has 4 sets. The seedless fruit has 3 sets.

Protoplast Fusion

Fusion of cells or cell components to transfer traits between species

Male sterility is transferred from redishes to red cabbage by fusing their cells. Male sterility helps plant breeders make hybrid crops.

Transgenesis

Addition of genes from any species to create a new variety with desired traits

The Rainbow Papaya is modified with a gene that gives it resistance to the Papaya Ringspot Virus.

Genome Editing

Use of an enzyme system to modify DNA directly within the cell

Genome editing was used to develop herbicide resistant canola to help farmers control weeds.

www.biofortified.org

Follow us on Twitter (@frankfoode) or join our Facebook Page

By Layla Katriee (@BiofucaGMO) in collaboration with Karl Haro von Mogel (@KJfm)

© 2015 Biology Fortified, Inc
Shared under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License

Euroopa Kohus: uued taimearetustehnikad kuuluvad GMO-seadusandluse valdkonda

Euroopa Kohus tegi 25. juulil otsuse, mille kohaselt on mutageneesi abil loodud organismid GMO-d ning peavad vastama riskihindamise, jälgitavuse ja märgistuse reeglitele, mis on kehtestatud direktiiviga (2001/18) ja kooskõlas kaupade vaba liikumise reeglustiku teiste kohustustega.

Mutagenees hõlmab elusliikide genoomi muutmist, sh genoomi redigeerimise teatud rakendusi, kuid mitte võõra DNA sisestamist (transgeenimist). Seda uut taimearetustehnikat on kasutatud teatud herbitsiidikindlate sortide loomiseks.

Euroopa Kohus alustas juhtumi käsitlemist tänu Prantsusmaalt pärit algatusele. Prantsusmaa põllumeeste organisatsioon Confédération Pays-

anne koos kaheksa teise organisatsiooniga esitas Prantsusmaa riiginõukogule hagi, et vaidlustada Prantsuse määrus, mis jätab GMO-seadusandluse ELi pädevusse. Nad väljendasid arvamust, et mutagenees kujutab endast ohtu inimeste tervisele ja keskkonnale. Prantsusmaa Riiginõukogu küsis EL juristidelt selgitust nimetatud direktiivi ulatuse kohta. Algselt kinnitas kohus mutageneesi käi-

gus saadud taimesortide väljajätmist geneetiliselt muundatud organismide direktiivi reguleerimisalast, kuid juulis tehtud avalduses leiab Euroopa Ühenduste Kohus, et “uute mutageense meetodite kasutamiseiga seotud riskid võivad osutada sarnaseks geneetiliselt muundatud organismide tootmise ja transgeneesiga seotud probleemidega” ning et GMO-direktiiv “on kohaldatav ka mutageense meetoditega saadud organismidele”.

Keskonnakaitse organisatsioonid rõõmustasid Euroopa Kohtu otsuse üle. Greenpeace'i toidupoliitika direktor Franziska Achterberg kõneles, et otsus teeb kristallselgeks, et loomad ja taimed, mis on saadud geenimuutuste teel, käivad sama ohutust ja märgistamist puudutava seadusandluse alla nagu teisedki GMO-tooted. Uute geneetiliselt muundatud organismide lubamine keskkonda ilma korralikke ohutusmeetmete rakendamisetä on illegaalne ja vastutustundetu, eriti kuna geenimuutused võivad viia ettekatsetamatute kõrvalmõjude tekkeni, lisas ta. Euroopa Komisjon ja liikmesriikide valitsused peavad nüüd tagama, et kõik uued GMO-d testitakse ja märgistatakse ning kõik GMO-de välikatsed viiakse läbi GMO reegleid järgides. Teised organisatsioonid nagu mahetootjate katusorganisatsioon IFOAM EU, Beyond GM ja Slow Food International nõustusid ülalnimetatud arvamusega, märkides, et otsus on ajalooline ning see tagab, et uusi tehnoloogiaid ja GMO-sid käsitletakse samaväärselt ning reegleid tõlgendatakse ühtemoodi kõikides liikmesriikides.

Copa-Cogeca aga kahetseb Euroopa Kohtu otsust, kuigi selline tõlgendus ei tulnud neile üllatuseks. Copa-Cogeca peasekretär Pekka Pesonen ütles, et on oht, et Euroopa põllumajandus satub isolatsiooni innovatiivsete lahenduste kasutamisel võrreldes muu maailmaga. Copa-Cogeca soovib liikmesriikidel leida koos huvipooltega lahendus, et erinevad huvid oleksid kaitstud. EL seadusandlus peaks julgustama innovatsiooni ning võimaldama põllumeestel toota ohutut toitu, samal ajal loodusressursse kaitstes, lisas Pesonen.

EuropaBio peasekretär John Brennan mõistis samuti otsuse hukka, rõhutades, et ilma selge ja üheselt mõistetava seadusandlusega võib Euroopa kaotada võimaluse geenitehnoloogiast kasu saada. Euroopa Komisjon (DG SANTE) võtab nimetatud arvamused arvesse ning vaatab seadusandluse üle.

Poola loob vabatahtlikku märgistust GM-vabadele toodetele

Poola põllumajandusministeerium valmistab ette vabatahtlikku märgistussüsteemi toiduainetele, mis ei sisalda GMO-sid ega nendest valmistatud koostisaineid; loomsete toodete puhul on loomasööt GM-vaba. „GMO-vaba“ märgistust ja standardit asuti välja töötama avalikkuse, tarbijaorganisatsioonide ja toidutööstuste esindusorganisatsioonide palvel. Märgistus kehtiks loomsetele ja taimsetele töödeldud ja töötlemata toiduainetele. Seadus loodetakse esitada Seimile kinnitamiseks ju-

ba käesoleva aasta septembris. Poola põllumajandusministeeriumi hinnangul tõstaks märgistus tarbijate nõudlust GMO-vaba loomasööda järel ning julgustaks Poola põllumehi rohkem valgurikkaid taimi kasvatama. Praegu impordib Poola 2 miljonit tonni sojajahu aastas, peamiselt Brasiiliast, Argentiinast ning USA-st. Ministeerium soovib vähendada sojajahu importi järgmise viie aasta jooksul poole võrra ning asendada see kodumaise loomasöödaga. Mõned Poola piimatööstlejad hakkasid oma tooteid „GMO-vaba“ märgistusega varustama juba möödunud aastal, ennetades uue seadusandluse koostamist. Vabatahtlik „GMO-vaba“ märgistus kehtib ka Saksamaal, Austrias, Ungaris ja Sloveenias.

Euroopa Komisjon andis loa kolme uue GM-maisisordi loomasöödana kasutamiseks

3.augustil tunnustas Euroopa Komisjon kolme uut GMO kultuuri kasutamiseks toidu ja loomasöödana, kuid mitte kasvatamiseks EL territooriumil. Uute kultuuridena tunnustati maisisordid MON 87427 x MON 89034 x NK603 ning 1507 x 59122 x MON 810 x NK603, samuti uuendati seni kehtinud tunnustusi DAS-59122-7, GA21 ning suhkrupeeti H7-1. Kõik kõne all olevad GMO sordid on läbinud EL tunnustamise protseduuri, kaasa arvatud Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) teadusliku hindamise. Euroopa Komisjonil on tunnustamiseks liikmesriikide seaduslik mandaat. Tunnustus kehtib 10 aastat.

Hundid valmistavad Euroopale peavalu

Septembri alguses toimus Europarlamendis üritus, kus anti ülevaade Norra Loodusuuringute Instituudis valminud uuringust suurulukite mõjust Euroopa põllumajandusele ning kuulati erinevate osapoolte seisukohti, mida nn hundi-probleemiga Euroopale hakata.

Uuring tõi välja, et ulukikahjud puudutavad põllumehi kõikides EL piirkondades. Huntide tagasipöördumine aladele, kus neid pole olnud viimased 100 aastat, muudab täielikult Euroopa maapiirkondi. Enim saavad kahjustada lambad; lambakasvatust EL-s väheneb drastiliselt. Kaotused on geograafiliselt väga erinevad, kuid Norras ja Prantsusmaal on olukord kõige hullem. Huvitav on, et vähim kaotusi on maades, kus on enim hunte. Kahjude erinevust riikides selgitab loomakasvatussüsteemi erinevus. Vabapidamisel lamaste puhul ei takista hundirünnakuid mitte midagi, võrreldes Norrat ja Rootsi. Kui lambad aias, siis tekib vähem kahjusid. Balkanil, Itaalias jm, kus lambad vabalt väljas, on traditsiooniliselt kasutusel karjased ja karjakoerad, kes efektiivselt kaitsevad huntide eest; probleem on neis maades, kus see traditsioon on kadunud. Raske on karjatamist uuesti tekitada tööjõukulu ja sotsiaalsete küsimuste tõttu. Nn hundi ja lamba konflikt põhjustab konflikte ka ühiskonnas erinevate sotsiaalsete gruppide vahel; viimane on sageli hoopis teiste konfliktide väljenduseks, millel on sügavamad põhjused. Olukorrale on vaja integreeritud lahendust, koostööd erinevate valdkondade poliitikate vahel. Euroopas ei ole tegelikult puudu ei infost, teadmistest ega kogemustest, vajalik on need tõhusalt rakendada.

Eurosaadikud olid teadlikud suurulukite probleemi olemusest, kuid seni pakutud meetmed on olnud vä-

heefektiivsed. Aegade ehitamine on kallis, paljudes piirkondades võimatu (nt mäestikualadel) ning takistab ka näiteks turistide looduses liikumist. Turistid ei julgegi enam looduses liikuda; puretud/tapetud loomade nägemine võib jätta eriti lastele pikaajalise psühhotrauma. Raske on karjuseid palgata, keegi ei soovi enam seda tööd teha. Kuna paljudes piirkondades pole inimesed enam aastakümneid suurulukeid näinud, siis ühelt poolt on nad hirmunud, teisalt aga kerkib esile ka huntide romantiseerimist. Tuleb selgitada nende käitumisviise ja õiget reageerimist. Muutused ei saa olla kiired, kui hundid on piirkonnast kadunud olnud kauem kui 100 aastat, ei saa oodata kohest toimetulekut. Raske on aga oodata põllumeeste ja huntide sõbralikku koosseksisteerimist, põllumehed vajavad toimivaid meetmeid, mitte folkloori. Kõlama jäi ettepanek hundijaht lubada ka riikides, kus see praegu keelatud on.

Belgia plaanib inimesi koos huntidega elama õpetada

Belgia Flaami keskkonnaminister Joke Schauvliege pakkus välja „hundiplaani“, mille eesmärk on inimestele õpetada, kuidas huntidega koos eksisteerida. Ettepaneku on heaks kiitnud mitmed põllumeeste ja jahimeeste organisatsioonid.

Hetkel on Belgias teadaolevalt kolm hunti: kaks Flaamimaal ja üks

Valloonias. Arvestades, et neid võib peagi juurde tulla, otsustas Flaami regioon tegevuskava koostada. Peamiselt sisaldab see meetmeid lamaste kaitseks hundirünnakute eest elektrikarjuse abil. On aga ka kohti, kus tuleb huntide elu kaitsta, näiteks kiirteedel liikluse intensiivsust vähendades.

Siiski ei ole ükski meede 100% tõhus, kuivõrd hundid on intelligentsed loomad ja kohanevad kiiresti. Põllumeestele põhjustatud ulukikahjud kompenseeritakse, aga ainult juhul, kui on kasutusele võetud ennetusmeetmed. Elanikkonna teavitamist huntidega koos eksisteerimise kohta jätkatakse ka edaspidi. Belgias on hundid looduskaitse all ning nende tahtlik tapmine on praegu keelatud.

Prantsusmaa põllumehed süütavad hundiprobleemi teadvustamiseks lökked

Prantsusmaal on septembri keskpaiku plaanis aktsioon, kus maapiirkondades süüdatakse lökked, mis on näha linnades ja teadvustavad inimestele looduse, hundipopulatsiooni ja loomakasvatuse rikutud tasakaalu ning ohtu kaotada inimeste elutegevust maapiirkondades, juhul kui huntide populatsiooni ei ohjata. Aktsiooniga kutsutakse liituma ka teisi Euroopa riike ning lahendama ulukikahjude probleemi Euroopa Liidu tasandil.

Maailma suurim akvapooniline farm asub Brüsselis

4000 m² kala- ja taimekasvatusefarm asub Brüsseli Anderlehti linnaosas Foodmeiti turuhoone katusel. Selle loomine oli osa piirkonna arengukavast, mida toetavad Brüsseli linnavalitsus ja Euroopa Liit. Farmi projekteeris ringmajandusele pühendunud arhitekt Steven Beckers ning ehitas tema firma Building Integrated Greenhouses (BIGH).

Akvapoonika on eksisteerinud umbes 1700 aastat – seda kasutasid inkad, asteegid ning teadaolevalt kasutati meetodit ka iidse Hiinas, kus kalad ujusid riisipõldudel. Akvapoonika on jätkusuutlik toidu tootmise süsteem, mis on kombinatsioon traditsioonilisest akvakultuurist (veeloomade, nagu tigu, vähkide, kreveltide kasvatamine veemahutites) ja hüdroponikast (taimede kasvatamine mullata) üksteist toetavas keskkonnas.

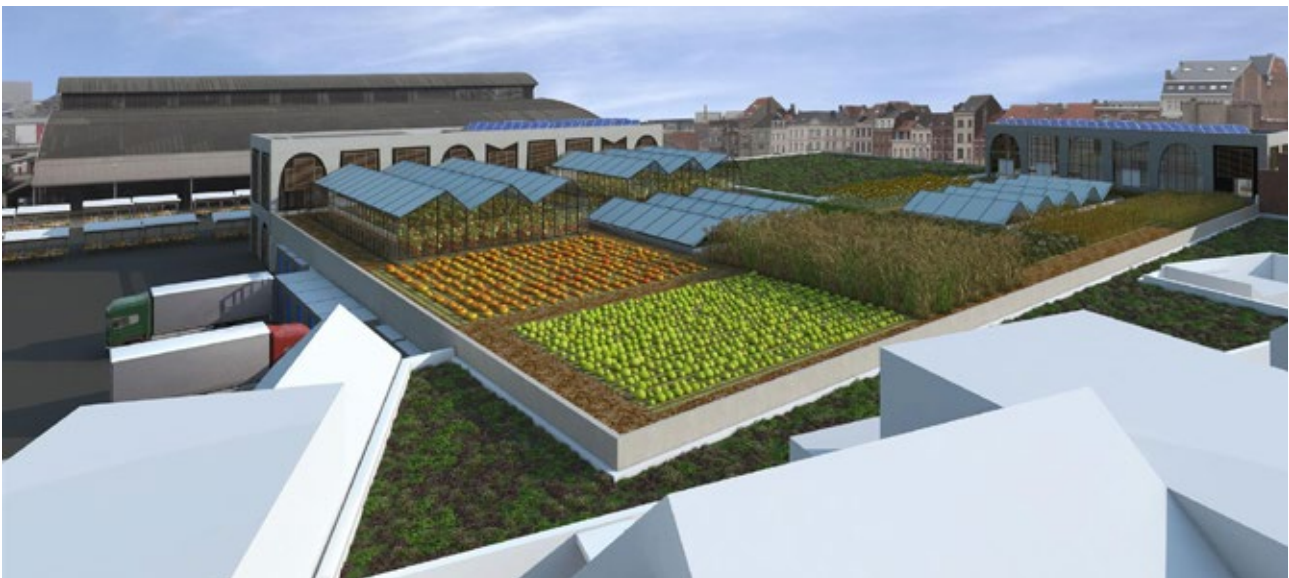
Akvakultuuris jääkained (eelkõige ammoniaak) akumuleeruvad vees, muutes vee kaladele mürgiseks. Suunates sellise vee läbi inertse substraadiga (kruus, kergkruus) täidetud taimede kasvulava, lagundavad ühed nitrobakterid ammoniaagi esmalt nitrititeks ning seejärel teised bakterid nitritid nitraatideks, mille omakorda taimede juurestik toitainetena veest välja võtab. Seejärel suunatakse toitainetest puhastatud vesi tagasi veeloomade mahutisse.

5% suletud kalakasvatussüsteemis ringlevast veest tuleb igapäevaselt vahetada. Ka taimed on osa suletud ringlussüsteemist, mis lubab vett kokku hoida ning kontrollida toitainete koguseid taimedes. Süsteem on täielikult läbipaistev – ei ole võimalik kasutada antibiootikume ega pestitsiide, ilma, et see lõhuks bioloogilist filtrisüsteemi ning seega hävitaks kogu farmi. Seega on tegu täielikult loodusliku ökosüsteemiga.

Farmi kinnises osas, basseinis ja

kasvuhoones, kasvatatakse triipahvenat (*Morone saxatilis*) ja tomateid ning maitsetaimi ja -rohelist. Avamaal kasvavad erinevad köögiviljad, samuti on seal väike puuviljaaed, samuti kasvatatakse murakaid, mustikaid, maasikaid ja vaarikaid. Aed on kaetud võrguga, et kaitsta seda lindude eest – hoones asub turg ning kanali läheduse tõttu on seal palju kajakaid ja vareseid, kes heameelega saagist osa tahaksid saada. Farmi aastaseks toodanguks on planeeritud 35 tonni triipahvenat, 15 tonni väga magusaid kirsstomateid, 140 000 maitsetaimede potti ning 120 000 ühikut maitserohelist.

Tegevust on kavas ka laiendada. Brüsseli regioonis on 6 miljonit ruutmeetrit sobivat pinda akvapooniliste farmide rajamiseks, millest praegu on otsustatud kasutusele võtta 10% ehk umbes 60 hektarit. Sarnaseid võimalusi otsitakse ka teistes linnades, nt Antwerpenis Belgias ning mitmes Prantsusmaa linnas.

EESTI PÕLLUMAJANDUS-KAUBANDUSKODA

J. Vilmsi 53g
10147 Tallinn
Telefon: 600 9349
Faks: 600 9350
E-post: info@epkk.ee
<http://www.epkk.ee>

Lehe väljaandmist toetab:

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse